

Sygn. akt V KO 59/15

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puzkarski

SSN Jacek Sobczak

na posiedzeniu w dniu 25 lutego 2016 r.

w sprawie A. S.

skazanego z art. 148 § 2 pkt 1 k.k.

po rozpoznaniu wniosku obrońcy skazanego

w przedmiocie wznowienia postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w L. zakończonej wyrokiem z dnia 20 stycznia 2006 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2006 r.

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić wniosek o wznowienie postępowania,**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. O., Kancelaria Adwokacka, kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy), w tym 23 % podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za czynności podjęte w związku z wyznaczeniem w/w obrońcą z urzędu A. S. w celu rozważenia, czy istnieją podstawy do sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2006 r.,**
- 3. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania wznowieniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 20 stycznia 2006 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2006 r., A. S. został uznany za winnego dokonania przestępstwa z art. 148 § 1 pkt 2 k.k., popełnionego w nocy z 15 na 16 września 2004 r. Za przestępstwo to wymierzono mu karę 25 lat pozbawienia wolności.

Obecnie, obrońca skazanego, wyznaczony z urzędu, złożył wniosek o wznowienie postępowania w tej sprawie, powołując się na podstawę przewidzianą w art. 540 § 2 k.p.k. i wnosząc o uchylenie wyroków sądów obu instancji oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Jako przesłankę uzasadniającą wznowienie postępowania wobec A. S. wskazano wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r., w sprawie P 11/09, którym uznano, że art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – o zmianie ustawy Kodeks karny (nowelizujący przepis art. 148 § 2 k.k.) jest niezgodny z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji RP przez to, że został uchwalony przez Sejm bez zachowania trybu wymaganego do jego wydania. W przekonaniu wnioskodawcy, w wyniku orzeczenia Trybunału *„do życia powróciła poprzednia regulacja sprzed nowelizacji i w obecnym stanie prawnym za popełnienie przestępstw wymienionych w art. 148 § 2 i 3 kk zawierających katalog zabójstw kwalifikowanych zwanych ciężkimi w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 26 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 240, poz. 1602), która weszła w życie w dniu 22 marca 2011 r., grozi kara pozbawienia wolności od lat 12, kara 25 lat pozbawienia wolności albo kara dożywotniego pozbawienia wolności”*. Zarazem, autor wniosku zauważa, że *„wprawdzie oskarżony dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu w nocy z 15 na 16 września 2004 r., a więc w czasie gdy obowiązywała ustawa stara, sprzed nowelizacji dokonanej 26 września 2005 r. to jednak wyrok Sądu I instancji, (jak i II instancji) zapadł już zgodnie z reżimem ustawy nowej, uznanej później w zakresie art. 148 § 2 kk za niezgodną z Konstytucją”*. Tymczasem, rozwiązania ustawy obowiązującej poprzednio, tj. do dnia 26 września 2005 r., były korzystniejsze z punktu widzenia skazanego A. S., bowiem przewidywały łagodniejszą dolną granicę sankcji.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 2 k.p.k., sporządzony przez obrońcę skazanego A. S., należało uznać za niezasadny, a w konsekwencji, zawarty w nim postulat uchylenia wyroków sądów obu instancji w tej sprawie, nie zasługiwał na uwzględnienie. Niewątpliwe jest, że wskazany we wniosku wyrok Trybunału Konstytucyjnego może stanowić podstawę wznowienia postępowania tylko w odniesieniu do czynów, które zostały popełnione po dniu 26 września 2005 r. , a przed dniem 23 kwietnia 2009 r. i co do których w tym przedziale czasowym zapadł wyrok skazujący za przestępstwo z art. 148 § 2 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. – o zmianie ustawy Kodeks karny /.../, która weszła w życie z dniem 26 września 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1363). Natomiast w tej sprawie, czyn przypisany skazanemu A. S. został popełniony w nocy z 15 na 16 września 2004 r., a wyrok Sądu I instancji zapadł wprawdzie w dniu 20 stycznia 2006 r., a więc już pod rządami znowelizowanego przepisu art. 148 § 2 k.k., ale nie ma żadnych przesłanek aby twierdzić, że jako podstawa skazania zastosowany został przepis w brzmieniu obowiązującym od dnia 26 września 2005 r. W sytuacji, gdy czyn przypisany skazanemu został popełniony pod rządami ustawy karnej obowiązującej poprzednio, a nowa ustawa jest dla sprawcy surowsza – niedopuszczalne jest jej zastosowanie. Tymczasem, w istocie, po zmianie, przepis art. 148 § 2 k.k. – w wersji zakwestionowanej później przez Trybunał Konstytucyjny – zawierał sankcję zdecydowanie surowszą niż ta, jaka była przewidziana przed nowelizacją. Wyeliminowano bowiem możliwość orzekania terminowej kary pozbawienia wolności w przedziale od 12 do 15 lat. W sytuacji, kiedy czyn przypisany A. S. został popełniony przed dniem 26 września 2005 r., sąd *meriti* był zobligowany – z mocy art. 4 § 1 k.k. – do porównania obu rozwiązań prawnych i dokonania oceny, która z ustaw jest względniejsza dla sprawcy czynu zabronionego. Wprawdzie sądy obu instancji w swoich rozstrzygnięciach nie powołały się na dyrektywę wynikającą z art. 4 § 1 k.k., ale nie ma powodów by sądzić, że zdecydowały się naruszyć obowiązek stosowania ustawy względniejszej dla sprawcy, zaś treść rozważań zamieszczonych w pisemnych motywach obu wyroków przekonuje, że w rzeczywistości wcale nie pominęły nakazu, który zawarty jest w tym przepisie. Przekonują o tym wywody sądów obu instancji – zaprezentowane w częściach dotyczących uzasadnienia

orzeczenia o karze. Nie są one nadmiernie rozbudowane, ale zawierają jednoznaczną ocenę okoliczności wskazywanych jako obciążające i traktowanych jako uzasadnienie dla wymierzenia kar ocenianych przez sąd jako kary surowe, ale nie w stopniu rażącym. W motywach Sądu I instancji podkreślono m.in. bardzo wysoki stopień szkodliwości społecznej czynu, sposób działania, duże nasilenie złej woli, błahy powód dokonanej zbrodni, działanie pod wpływem alkoholu. Z kolei, Sąd Apelacyjny odniósł się do zarzutu zamieszczonego w apelacji obrońcy A. S., w której podniesiono kwestię rażącej niewspółmierności kary podkreślając, że nie można wykazać pominięcia okoliczności łagodzących. Wyraził też przekonanie, że wymierzona skazanemu kara jest karą sprawiedliwą i uwzględnia zarówno okoliczności łagodzące, jak i obciążające, zgodnie z wszystkimi dyrektywami wymiaru kary.

Jest przy tym oczywiste, że w wypadku zastosowania w niniejszej sprawie przepisu art. 148 § 2 pkt 1 k.k. w wersji obowiązującej od dnia 26 września 2005 r., wszystkie te wywody byłyby bezprzedmiotowe, skoro od chwili wejścia w życie tej nowelizacji za przestępstwo o znamionach określonych w powołanym przepisie przewidziano jedynie dwie sankcje, tj. karę 25 lat pozbawienia wolności albo karę dożywotniego pozbawienia wolności. Zatem, orzekając pierwszą – a więc łagodniejszą – z tych kar nie było żadnej potrzeby eksponowania okoliczności obciążających, a wręcz przeciwnie – zaakcentowania wymagałyby okoliczności łagodzące – determinujące wybór łagodniejszej z dwóch sankcji.

W ocenie Sądu Najwyższego, nie budzi wątpliwości przekonanie, że przepisem, który stanowił podstawę skazania A. S. za przypisany mu czyn był art. 148 § 2 pkt 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 27 lipca 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny /.../. Przemawia za tym kategoryczny nakaz sformułowany w art. 4 § 1 k.k., obligujący do stosowania ustawy obowiązującej w czasie popełnienia przestępstwa jeżeli jest względniejsza dla sprawcy niż ustawa obowiązująca w czasie orzekania. W realiach sprawy nie może być wątpliwości co do tego, że ustawą oczywiście względniejszą dla skazanego A. S. był przepis art. 148 § 2 pkt 1 k.k. – w wersji sprzed powołanej wyżej nowelizacji.

Tym samym należało dojść do wniosku, że nie została zrealizowana przesłanka wznowienia postępowania wymieniona w art. 540 § 2 k.p.k. albowiem w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie stracił mocy przepis prawny będący podstawą skazania, jakim w stosunku do A. S. był przepis art. 148 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej z dnia 27 lipca 2005 r. W tym kształcie przepis ten był już przecież uchylony w następstwie wskazanej nowelizacji, a jego zastosowanie wobec skazanego A. S. wynikało nie tyle „z odzicia” poprzedniej wersji – jak pisze autor wniosku, ale z nakazu zamieszczonego w art. 4 § 1 k.k. Sam fakt niepowołania w wyroku sądu *meriti* przepisu art. 4 § 1 k.k. nie jest jednak uchybieniem mającym znaczenie dla rozstrzygnięcia tej sprawy. Rzecz w tym, że ewentualna obraza prawa polegająca na braku zamieszczenia tego przepisu w treści orzeczenia nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania. Natomiast argumenty mające przemawiać za uwzględnieniem wywodów autora wniosku nie znalazły potwierdzenia.

W związku z wyznaczeniem w tej sprawie obrońcy z urzędu w celu zbadania okoliczności mogących przemawiać za ewentualnym wznowieniem postępowania na korzyść skazanego A. S. i złożeniem oświadczenia o braku uiszczenia stosownej należności uzasadniony okazał się wniosek adw. M. O. o zasądzenie wynagrodzenia przewidzianego w takiej sytuacji. W konsekwencji, należało więc zasądzić takie wynagrodzenie stosownie do § 14 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 października 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 – ze zmianami).

Także przesłanki, które przemawiały za wyznaczeniem skazanemu obrońcy z urzędu z uwagi na jego niedostatek stały się podstawą do zwolnienia go od obowiązku uiszczenia kosztów za postępowanie wznowieniowe.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.